

## **РЕЦЕНЗИЯ**

*От проф. д-р Румяна Николаева Нейкова,  
Научна специалност „Икономика и управление“  
Висше училище по застраховане и финанси, София*

*Относно: Конкурс за професор по професионално направление  
3.7. „Администрация и управление“ (Икономка и управление  
(Усъвършенстване на управленската дейност на ръководителя ))*

### **1. Информация за конкурса**

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Мениджмънт и маркетинг“ към Стопански факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“ гр. Благоевград в „Държавен вестник“ бр. 42/12.05.2020 г. съгласно Решение на Факултетен съвет на Стопански факултет (Протокол № 9/30.06.2020 ).

Настоящата рецензия е подготвена на основание Заповед № 977/03.07.2020 г. на Ректора на ЮЗУ гр. Благоевград за сформирание на научно жури по конкурса.

### **2. Информация за кандидатите в конкурса**

За участие в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ е представил необходимите документи само един кандидат - доц. д-р Милена Кирилова Филипова, която е на основен трудов договор в ЮЗУ гр. Благоевград. Тя е завършила висше образование и е придобила образователно-квалификационна степен „Магистър“ по специалност „Финанси“ в СА „Д. А. Ценов“ гр. Свищов. Нейната преподавателска кариера започва през 1996 г. след успешно участие в конкурс, когато е назначена за асистент в Стопански факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ гр. Благоевград. През 2007 г. защитава дисертация за получаване на образователната и научна степен „доктор“ (протокол на ВАК № 3/13.02.2007 г.), а от 2011 г. заема академичната длъжност „доцент“ в катедра „Бизнес администрация“. Тя има 23 години трудов стаж в тази катедра, от които девет години като доцент. От 2016 г. е ръководител на същата катедра

Кандидатката за заемане на академичната длъжност „професор“ владее много добре английски и руски език, което ѝ позволява да следи научните постижения в другите страни и да ги пренесе и адаптира в нашите условия, както и да обогатява националните изследвания в областта на мениджмънта, лидерството, предприемачеството и антикризисното управление.

За повишаване на своята квалификация и за разширяване и задълбочаване на изследователската си дейност доц. д-р Милена Филипова е провела редица специализации в различни университети на Европейския съюз. По-важните от тях са: в Института за политически и административни науки в Университета в Краков; в Образователния

технически институт в Централна Македония, Серес; в Икономическия факултет на Университета по екология, Букурещ; в Академия Истрополитана Нова, Братислава; в катедра „Бизнес администрация“ на Университета за икономически и социални науки „Македония“, Солун и др..

Като дългогодишен преподавател и утвърден изследовател доц. д-р Милена Филипова допринася за утвърждаване имиджа на ЮЗУ „Неофит Рилски“ у нас и в чужбина чрез участието си в редица творчески и професионални организации – общо девет, от които пет в България и четири в чужбина, в т.ч., член УС на Съюза на икономистите в България; директор на програма „Антикризисно управление на икономиката“ в Българска камара за образование, наука и култура; член на Съвета по туризъм към Община Благоевград; член и един от учредителите на Камарата на преподавателите от висшето образование; член на Асоциацията на преподавателите по икономика и управление; член на Международната асоциация за устойчиво развитие; член на Македонско сдружение за маркетинг „Маркетинг“- Скопје; член е на Society for Intercultural Education, Training and Research – Europe; член е на Rhetoric Society of Europe (RSE) (Справка за членство в национални и международни организации).

Тя е член на редколегии на научни списания - общо десет, от които три на български и седем на чуждестранни, в т.ч., зам. главен редактор на сп. „Предприемачество“, УИ „Н. Рилски“, Благоевград; член на редакционната колегия на сп. „Икономика и управление“, УИ „Н. Рилски“, Благоевград; на списание „Пирински книжовни листи“, ЧБУ – „Колеж по туризъм“, Благоевград; Journal Production engineering archives, Poland; Economic Processes Management: International Scientific E-Journal, Ukraine; Scientific Journal "Ekonomika" Society of Economists, Nis, **Serbia**; Scientific Journal MIND, **Poland**; FIRMS's International Journal of Economics and Management Studies, **India**; (ASEJ) Scientific Journal of Bielsko-Biala School of Finance and Law, **Poland**; Revista Europa del este Unida, **Chili** ( Справка за членство в редакционни научни колегии).

По отношение на приложението на знанията в икономическата и управленската практика трябва да се отчете участието на доц. д-р Милена Филипова като експерт в работата на Дунавския център за обучение и развитие, Център за социално-икономическа модернизация, Национален център за партньорство и управление и др..

*Като обобщение искам да посоча, че кандидатката отговаря на изискванията за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“, защото притежава ОНС „доктор“, има девет години преподавателски стаж като доцент в ЮЗУ Благоевград, представя монографичен хабилитационен труд и достатъчно други публикации по темата на конкурса, има публични изяви сред научните среди у нас и в чужбина.*

### ***3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност***

За участие в конкурса доц. д-р Милена Филипова представя изчерпателна по съдържание информация за изпълнение на количествените и качествени изисквания, които съответстват на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение и на Вътрешните нормативни изисквания, приети от АС на ЮЗУ гр. Благоевград.

#### ***3.1. Изпълнение на количествените изисквания***

За участие в конкурса кандидатката представя общо 39 публикации, в т.ч. 7 монографии, от които 2 самостоятелни; 4 статии и доклади публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световно известни бази данни, от които 2 самостоятелни; 25 статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране, от които 21 самостоятелни; 3 учебника, от които 2 самостоятелни. От представените за рецензиране публикации 16 са на английски език.

Във връзка с изпълнението на количествените изисквания, кандидатката представя информация за 47 цитирания на нейни научни трудове ( 8 в реферирани издания, 7 в монографии и 32 в нереперирани издания с научно рецензиране) и Списък с имената на трима защитили докторанта, в т.ч. един чужденец и двама, които понастоящем разработват дисертационните си трудове.

От представената информация е видно, че кандидатката за заемане на академичната длъжност „Професор“ изпълнява и значително надвишава минималните изисквания за заемане на тази длъжност. Това се потвърждава от Справка за съответствие, Таблица 1, където сумарната количествена оценка на публикациите на кандидатката е 1344 точки, а според Нормативните изисквания на ЮЗУ гр. Благоевград, за тази длъжност се изискват 550 точки.

#### ***3.2. Изпълнение на качествените изисквания***

Доц. д-р Милена Филипова е утвърден преподавател и изграден научен работник в областта на усъвършенстването на управленската дейност на ръководителя в предприятието, управленските компетенции и тяхното моделиране. Освен това, тя обогатява и доразвива въпросите за профила и имиджа на ръководителя в условията на динамична променяща се бизнес среда в кризисни ситуации, изследва нагласата на ръководителя и уменията му за мотивиране активността на персонала, анализира механизма на антикризисното управление, ключовите и нестандартни операции на ръководителя, възможностите за изработване на антикризисна стратегия и др.

Като утвърден компетентен изследовател доц. д-р Милена Филипова е била определяна за ръководител и член на научно-изследователски екипи по разработване на проекти, финансирани от Европейски фондове и МОН, съответно – три международни, два национални и дванадесет университетски. Като доказан преподавател и изследовател тя е предпочитан член и е участвала в 17 научни журита за заемане на академични длъжности „доцент“ и „професор“, както и за защита на

докторски дисертации; била е рецензент на 27 публикации (монографии, студии, статии, учебници и др.) в областта на мениджмънта, конкурентоспособността, маркетинга и туризма.

Безспорно доказателство за качеството на изследователската работа на доц. д-р Милена Филипова е научната награда „ДИПЛОМ I степен“, получен от Международното изложение на научни и методически издания на Уралски държавен университет, Екатеринбург, за учебника „Управленски решения“, както и номинацията на монографията „Функционални особености в управлението на туристическото предприятие“ на същото изложение.

*Запознаването с публикационната дейност и с учебно-преподавателската работа на доц. д-р Милена Филипова ми дава основание да твърдя, че са изпълнени задължителните количествени и качествени изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в ЮЗУ гр. Благоевград.*

#### **4. Оценка на учебно-преподавателската работа**

Доц. д-р Милена Филипова е дългогодишен преподавател с изграден имидж сред студентите и преподавателския колектив на ЮЗУ „Неофит Рилски“ гр. Благоевград. Нейната учебно-преподавателска работа обхваща подготовка на лекционни курсове пред бакалаври и магистри, разработване на учебни програми, на учебници и учебни помагала работа с докторанти и студенти, в т.ч. организация и провеждане на студентки практики и стажове.

Професионалната компетентност на кандидатката и резултатите от извършената изследователска дейност ѝ дават възможност за разработване на учебни програми и подготовка на лекционни курсове по актуални въпроси. Тя е разработила лекционни курсове и учебни програми по дисциплините: Лидерство и лидерски компетенции, Антикризисно управление на предприятието, Управленски решения, Международен бизнес, Мениджмънт в глобална среда (Справка за учебна натовареност).

Доц. д-р Милена Филипова е автор на самостоятелен учебник по „Управление на човешките ресурси в туризма“ и на учебно-практическо ръководство по „Управленски решения“. Тя е и съавтор в учебно-практическо ръководство по Управление на предприятието в кризисни ситуации.

Кандидатката за заемане на академичната длъжност „професор“ работи активно със студенти от бакалавърски и магистърски програми - била е научен ръководител на 90 дипломанти от магистърски програми и рецензент на 80 дипломни работи, ръководител е на практически стаж на студенти от специалност Стопанско управление.

Доц. д-р Милена Филипова има преподавателски ангажименти и в ЧВУ „Колеж по туризъм“ гр. Благоевград.

*Като обобщение, искам да посоча, че доц. д-р Милена Филипова е утвърден авторитетен преподавател с богат професионален опит и*

*компетенции, които съответстват на обявения конкурс за потребностите на катедра „Мениджмънт и маркетинг“.*

## **5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации**

### **5.1. Основни направления в научните изследвания**

Научно-изследователската работа на доц. д-р Милена Филипова е обемна и разнообразна и е насочена към съвременните проблеми на управлението на предприятието в променящата се бизнес среда, в т. ч. на компетенциите, спецификата на функциите и поведението на ръководителя. Спектърът на нейната изследователска работа се разширява с актуални проблеми на управлението на човешките ресурси в туризма, корпоративната култура в предприятието и конкурентоспособността.

Кандидатът за заемане на длъжността „професор“ доц. д-р Милена Филипова представя в съдържателен и количествен план достатъчно публикации (общо 1 155 страници - Информация от приложена Таблица 1 и Списък на научните публикации), които доказват нейните безспорни качества като изследовател, който умее да открива, да изследва и анализира актуални проблеми, да адаптира и прилага научни правила в конкретната управленска практика, както и да извлича от практиката ползи за развиване и обогатяване на науката.

Представените научни трудове могат да се обособят в следните относително самостоятелни направления:

- съвременни тенденции в мениджмънта и специфика на управленските функции в условията на динамична кризисна бизнес среда;
- компетенции на ръководителя, усъвършенстване и отражение върху качеството на управлението на предприятието;
- управление на човешките ресурси и формиране на мотивационна нагласа.

Първите две направления са тясно свързани помежду си, защото еволюцията на мениджмънта поражда промените в структурата и съдържанието на управленските дейности. Те от своя страна се отразяват върху професионалните компетенции, които са свързани с качеството на управлението в предприятието.

Третото направление обхваща изследвания в областта на човешките ресурси, актуални проблеми и практически решения за мотивация и ефективно управление на хората в предприятието.

### **5.2. По-важни научни и научно-приложни резултати**

Постиженията в научните изследвания на доц. д-р Милена Филипова могат да се разглеждат в три насоки, съответстващи на основните научни направления.

Първо – резултати в областта на изучаването на съвременните тенденции в мениджмънта и спецификата на управленските функции - изследвана е еволюцията на управленската дейност на ръководителя, на съдържателните промени в неговите функции, както и на нестандартни управленски ситуации, които пораждат потребност от бързо разпознаване

на тенденциите на промяната и възможност на ръководителя за адекватна реакция; представени са принципни теоретични виждания и концепции за формирането на компетенциите на ръководител от нов тип, който може да въздейства върху поведението на сътрудниците си чрез подходящи мотивиращи фактори; анализирани са основни възгледи за формиране на стратегическо мислене на ръководителя за бъдещето на организацията при новите условия на бизнес средата и променящите се ценности на сътрудниците; изследван е и са формулирани изводи за социално-когнитивния подход.

-Второ – резултати в областта на изследванията на компетенциите на ръководителя и усъвършенстването на управлението – анализирана е природата на ръководството и неговото отражение върху качеството на управлението на предприятието; представени са задълбочени изследвания на теоретични възгледи за компетенциите на ръководителя и авторова оценка на тяхното проявление при работа в активна и бързо променяща се бизнес среда; анализирани са и са систематизирани компетенциите на съвременния ръководител в клъстър и нива на тяхното проявление; анализирани са и са доразвити определенията за същността и елементите на управленските компетенции и тяхното влияние върху качеството на управленската дейност; систематизирани са факторите, които влияят върху развитието на управленските компетенции; разработен е обобщен авторов модел за развитие на управленските компетенции на ръководителя в предприятието, който се базира на резултатите от теоретичните изследвания и проведените проучвания за професионалните компетенции на ръководители от действащи предприятия; доразвити и обогатени са теоретическите постановки за харизмата и имиджа на съвременния ръководител, като е разработена е съвкупност от компоненти за тяхната оценка и са представени резултати от проведеното проучване на групи ръководители и служители в действащи промишлени предприятия, с цел да се установи кои компоненти имат приоритет при новите условия на функциониране на предприятията.

Трето – резултати в областта на УЧР и мотивацията – анализирана е системата за управление на човешките ресурси, като част от системата за управление на предприятието; изследвани са и са обобщени основните фактори, които оформят новия облик на дейността по човешките ресурси в туристическите предприятия; доразвити и обогатени са теоретически постановки, свързани с мотивационната нагласа на персонала в условията на специфична и бързо променяща се бизнес среда; разкрита е тяхната роля като уникален ресурс за ефективно управление и се акцентира върху качеството на персонала, защото от него зависи качеството на туристическия продукт и конкурентоспособността на предприятието; представени са основни гледни точки за обучението и поддържането на квалификацията на персонала и възможностите за създаване и използване на система, която да отразява спецификата на туристическия бранш у нас.

### ***5.3. Преценка на монографиите като самостоятелен обект на рецензиране.***

Централно място в публикациите на доц. д-р Милена Филипова заема монографията ***„Профилът на ръководителя в предприятието“***, която е представена като хабилизационен труд за участие в конкурса.

Монографията е разработена въз основа на авторско изследване, анализ и обобщаване на концепциите и методическите подходи на наши и чуждестранни автори за усъвършенстване на ръководството и повишаване компетенциите на ръководителите. За подкрепа и доразвиване на теоретическите постановки са използвани и резултатите получени от собствени анкетни проучвания, интервюта, наблюдение и фокус-групи.

Структурата на монографичния труд е издържана в духа на сериозно научно изследване, с добре обоснована логика, последователност и връзка между разглежданите проблеми.

Изследователската работа при подготовката и написването на монографията е подчинена на основната цел - да се изследва теоретически и практически проблема за ръководството и ролята на ръководителя в предприятието, да се установят факторите, формиращи неговия имидж и да се предложат насоки за развитие на управленските компетенции. Ясно и точно са формулирани задачите, които трябва да се изпълнят, за да се постигне посочената цел. Изложението в трите глави на научния труд следва логиката на изпълнението на поставените задачи.

Постигнатите резултати от изследователската работа са следните:

- направено е систематизиране и обобщаване на научните виждания за ръководството и ролята на ръководителя за ефективно управление на предприятието;

- анализирани са резултатите от изследваните стилове и модели на ръководство, в т.ч. и на екипната работа; изяснено е тяхното отражение върху ефективността на управленската дейност;

- изследвана е връзката между оптимизирането на ръководната дейност, ефективността на екипната работа и мотивацията в управлението;

- изяснена е същността на моделирането на управленските компетенции;

- разработен е концептуален авторов модел, който описва структурата и компонентите на управленските компетенции на ръководителя в предприятието и предлага възможности за тяхното развитие и усъвършенстване;

- изследван е имиджа на ръководителя в предприятието и са определени нивата на целите при неговото формиране;

- разработени са критерии за оценка на имиджа на ръководителя в предприятието и чрез подходящ инструментариум е направена оценка на имиджа на конкретни ръководители от практиката.

***Втората самостоятелна монография „Компетенции на ръководителя в предприятието“*** има приложно-методичен характер. В нея основната цел на автора е да се изясни същността на ръководството в организацията и да се определи съдържанието на управленските

компетенции на ръководителя в предприятието, като се изследва тяхното влияние за подобряване представянето на ръководителя в предприятието.

Постигнатите резултати от изследователската работа са следните:

- направен е задълбочен обзор на множество становища на наши и чуждестранни автори, които по различно историческо време и икономически ситуации, от различни позиции, гледни точки и интереси, дефинират и аргументират своите разбирания за управлението и ръководството в предприятието;

- дефинирани са обобщаващи изводи за поведението и нагласата на ръководителя, като се подчертава, че всеки ръководител се стреми към саморазвитие и повишаване на компетенциите, за да не бъде само администратор, облечен във власт, но да бъде приет от персонала и сътрудниците като личност, която въздейства върху поведението им чрез убеждения и мотивация;

- установено е, че върху поведението на ръководителя оказват влияние неговата самооценка и собствената прогноза за резултатността от дейността му в предприятието;

- доказано е, че ръководството е „продукт“ на отношенията между ръководителя и неговите последователи;

- направена е селекция на управленските компетенции и е установено, че решаването на задачите за тяхното развитие зависят до голяма степен от ситуационните фактори и социално-психологическите условия в предприятието;

- изследвана е спецификата и съдържанието на различните нива на всяка компетенция, а компетенциите на ръководителя в предприятието са систематизирани в три клъстера: разрастване на бизнеса, стремеж към успех и обща победа.

Кандидатката за академичната длъжност „професор“ участва като съавтор и в други монографии (Списък с публикации №№ 3,4,5,6,7), две от които са публикувани в чужбина. В тях кандидатката за заемане на академичната длъжност „професор“ показва интерес към:

- вземането на стратегически решения в бизнеса (№ 3), като се прави заключение, че те трябва да отчитат продължителност във времето и степен на значимост, защото ръководителят трябва да бъде готов за адекватна реакция при настъпване на неочаквани промени във фирмената стратегия;

- креативното лидерство (№ 5), където се изследва креативността и технологиите на креативното мислене и въз основа на направено проучване за лидерските качества на креативния ръководител е предложен модел и насоки за развитие на лидерските компетенции на креативния ръководител;

- националните особености на корпоративната култура (6), където са систематизирани теоретичните виждания за културата, като фундаментално и философско понятие, направени са проучвания и сравнения за корпоративната култура в различни страни и е оформена



обобщаваща характеристика на корпоративната култура в българските предприятия;

-повишаване на конкурентното предимство на компанията чрез информационни услуги и подпомагане“ (7), където се изследвани информационната осигуреност на фирмите, като най-важна предпоставка за вземане на целесъобразни решения, идентифицирани са етапите при проектиране на система за подпомагане вземането на решения и са изведени основните проблеми и трудности при осъществяването на тази дейност.

Разработените проблеми в тези монографии разкриват широките научни интереси на авторката и нейната нагласа да изследва различна проблеми на управлението, които фокусират върху ефективното поведение на ръководителя и конкурентоспособността на предприятието.

За целите на конкурса, кандидатката за заемане на академичната длъжност „професор“, освен двете самостоятелни монографии и участието като съавтор в още четири, представя и 32 публикации, свързани с темата на конкурса, в които се съдържат определени приноси, потвърждаващи качеството на нейните научни изследвания.

#### ***6. Оценка на научните и научно-приложните приноси***

Научните и научно-приложните приноси в публикациите на доц. д-р Милена Филипова са резултат от задълбочени изследвания на наши и чуждестранни литературни източници и множество проведени анкетни проучвания с действащи ръководители. Приемам систематизираните от кандидатката приноси, като отбелязвам, че по-важни от тях са следните:

- извършен е анализ и систематизиране съвременните тенденции в управленската дейност, идентифициране на ключовите и нестандартните управленски операции на ръководителя, диагностициране и класифициране на компетенциите (1, 2, 5,17,19, 20, 5, 26, 28,30,32, 33, 36);

- разработен е модел за развитие на компетенциите на ръководителя в предприятието, като са открити неговите основни елементи (1, 22, 24, 25, 30, 32, 33);

- изследвано е въздействието на компетенциите на ръководителя върху усъвършенстването на управленската дейност; предложени са насоки за развитие на компетенциите на ръководителя ( 2, 26, 30, 33);

- проучено е и е установено отношението на служителите и мениджърите в българските предприятия във връзка с ефективното ръководство, компетенциите на ръководителя, ръководните стилове и екипната дейност (1, 3, 10, 11, 28, 29).

***Като обобщение, искам да потвърдя, че посочените приноси отразяват научните резултати от изследователската работа на доц. д-р Милена Филипова и допринасят за обогатяване на теорията в областта на управленските компетенции и ефективното управление на предприятието, както и за повишаване качеството на преподавателската дейност.***

## **7. Критични бележки и препоръки**

В порядъка на препоръка, считам, че продължаването и задълбочаването на изследванията в областта на управлението в условията на кризи и тенденциите в измененията на компетенциите на ръководителя ще бъде полезно както за по-нататъшното професионално израстване на доц. д-р Милена Филипова, така и за развитието на научните изследвания в тази област.

Освен това, имам и две бележки:

Първо: приносите са правилно посочени, но не са структурирани според двете стандартни групи – научи и научно-приложни, което би било полезно при използването на научните изследвания при определени цели на потребителите;

Второ: в списъка с публикациите и в представените резюмета е посочена публикация № 4 „Население и работна сила в определени териториални граница“ (глава от монография), която считам, че е твърде далеч от темата на конкурса и затова съм я изключила от рецензията.

Направените препоръки и бележки не намаляват достойнствата на изследванията на доц. д-р Милена Филипова, но считам, че те могат да бъдат полезни при нейната по-нататъшна изследователска работа.

## **8. Заключение:**

*Единствената кандидатка за заемане на академичната длъжност „професор“ доц. д-р Милена Кирилова Филипова показва много добри възможности за самостоятелна изследователска, преподавателска и консултантска дейност, умения за включване на научните изследвания в преподавателската работа, добра литературна информираност за българските и чуждестранни публикации по изследваните проблеми. Поради това считам, че тя напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“ за заемане на длъжността „професор“ и препоръчвам на Председателя и на уважаемите членове на научното жури да подкрепят предложението за назначаване на доц. д-р Милена Кирилова Филипова на академичната длъжност „Професор“ в област на висше образование 3.7 „Администрация и управление“ (Икономка и управление (Усъвършенстване на управленската дейност на ръководителя)) в катедра Мениджмънт и маркетинг на ЮЗУ „Неофит Рилски“ .*

София  
09.08.2020

Рецензент:  
(проф. д-р Румяна Нейкова)

## REVIEW

*By Prof. Rumyana Nikolaeva Neykova, Ph.D.,  
Scientific Specialty „Economics and Management“  
Higher School of Insurance and Finance, Sofia*

*Subject: Competition for a professor in professional field  
3.7. „Administration and Management“ (Economics and Management  
(Improvement of Leader’s Managerial Activities ))*

### **1. Information of Competition**

This competition is organized for the needs of the chair of “Management and Marketing” with the Faculty of Economics of “Neofit Rilski” Southwest University of Blagoevgrad. It is announced in the State Official Gazette # 42 from 12.05.2020 pursuant to a Resolution of the Faculty Board of the Faculty of Economics (Record No. 9/30.06.2020).

This review is prepared pursuant to Order No. 977/03.07.2020 of the Rector of the SWU of Blagoevgrad for forming a scientific jury for the competition.

### **2. Information of Competing Applicants**

Only one applicant has submitted the required documents for participation in the announced competition for taking the academic title of a “professor”, this applicant being Assoc. Professor Milena Kirilova Filipova, Ph.D., who is permanently employed with the SWU of Blagoevgrad. She completed university education and acquired the academic and qualification degree of a Master by the specialty of “Finance” with “D. A. Tsenov” Academy of Economics of Svishtov. Her teaching career started in year 1996 after winning a competition and being appointed an assistant professor at the Faculty of Economics with “Neofit Rilski” SWU of Blagoevgrad. In year 2007, she defended a dissertation work for obtaining the academic and qualification degree of a “doctor” (record of the Supreme Attestation Committee No. 3/13.02.2007), and since year 2011 she has been holding the academic title of an “Associate Professor” with the chair of “Business Administration”. She has 23 years of experience with the said chamber, 9 of which as an Associate Professor. Since year 2016 she has been the chairperson of the said chair

The applicant for taking the academic title of a “professor” has a very good command of English and Russian languages and that enables her keep a track of the scholarly achievements in the other countries and to convey and adapt them to the situation of nowadays, as well as to further develop the national research in the field of management, leadership, entrepreneurship and anti-crisis management.

For the improvement of her qualifications and furthering her research activities, Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., undertook several specializations with various universities of the European Union. Some of them were with the Institute of Political and Administrative Sciences with the University of Krakow;

with the Educational Technical Institute of Central Macedonia, Serres; with the Economic Faculty at the University of Ecology, Bucharest; with the Academy Istropolitana Nova, Bratislava, with the Chair of Business Administration at “Macedonia” University of Economic and Social Sciences, Thessaloniki, etc.

As a long-standing lecturer and recognized researcher, Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., has contributed to strengthening the image of “Neofit Rilski” SWU within the country and abroad through her participation in a series of creative and professional organizations – a total of nine, five of which in Bulgaria, and four – abroad, incl. of a member of the MB of the Union of Economists in Bulgaria; director of “Anti-Crisis Management of Economy” Programme at the Bulgarian Chamber of Education, Science and Culture; a member of the Board of Tourism with the Municipality of Blagoevgrad; a member and a co-founder of the Chamber of University Professors; a member of the Association of Professors of Economics and Management; a member of the International Association of Sustainable Development; a member of “Marketing” Macedonian Association of Marketing of Skopje; a member of the Society for Intercultural Education, Training and Research – Europe; a member of the Rhetoric Society of Europe (RSE) (Information of memberships in national and international organizations).

She is a member of editorial staffs of ten scientific journals, three of which in Bulgarian language, and seven – international, incl. of a deputy chief editor of “Predpriemachestvo” (Entrepreneurship) Journal, “N. Rilski” University Publishers of Blagoevgrad; a member of the editorial staff of “Economics and Management” Journal, N. Rilski” University Publishers of Blagoevgrad; the journal of „Pirinski knizhovni listi” (Literary sheets of Pirin), “College of Tourism” Private Higher School of Blagoevgrad; Journal Production engineering archives, Poland; Economic Processes Management: International Scientific E-Journal, Ukraine; Scientific Journal "Ekonomika” Society of Economists, Nis, **Serbia**; Scientific Journal MIND, **Poland**; FIRMS’s International Journal of Economics and Management Studies, **India**; (ASEJ) Scientific Journal of Bielsko-Biała School of Finance and Law, **Poland**; Revista Europa del este Unida, **Chile** (Information of membership in editorial scientific staffs).

Regarding the application of knowledge to the economic and managerial practice, it is to be noted that Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., participated as an expert in the work of the Danube Centre of Education and Development, Centre of Social-Economic Modernization, the National Centre of Partnership and Management, etc.

*In conclusion, I would like to state that the applicant meets the requirements for participation in the competition for taking the academic title of a “Professor” as she holds the academic and scientific degree of a doctor , has nine years of experience in reading lectures as an associate professor with the SWU of Blagoevgrad, submits a monographic habilitation work and sufficient number of other publications on the topic of the competition, she has had public appearances among the scholarly circles of our country and abroad.*

### ***3. Compliance with the Requirements for Taking the Academic Position***

For her participation in the competition, Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., presents comprehensive information of the performance of the quantitative and qualitative requirements meeting the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB), the rules on its implementation and the Internal statutory requirements adopted by the Faculty Board of the SWU of Blagoevgrad.

#### ***3.1. Compliance with the Quantitative Requirements***

For the participation in the competition the applicant submitted 39 publications, incl. 7 monographs, of 2 of which she is the only author; 4 articles and reports published in scientific issues that are peer-reviewed and indexed in world-known databases, of 2 of which she is the only author; 25 articles and reports published in non-peer-reviewed magazines with scientific reviewing, of 21 of which she is the only author; 3 textbooks, of 2 of which she is the only author. The publications presented for reviewing cover 16 publications in English.

Regarding the performance of the quantitative requirements, the applicant submitted information of 47 citations of research works of hers (8 in peer-reviewed issues, 7 in monographs and 32 in non-peer-reviewed issues with scientific reviewing) and a List of names of three Ph.D. students who had graduated, incl. of one foreigner, and two who are currently developing their dissertation works.

The information submitted proves that the applicant for taking the academic position of a Professor meets and substantially exceeds the minimum requirements for taking the said position. This is also supported by the Information of compliance, Table 1, where the total quantitative result of the applicant's publications is 1344 points, and according to the Regulatory Requirements of the SWU of Blagoevgrad, 550 points are needed for the said position.

#### ***3.2. Compliance with the Qualitative Requirements***

Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., is a recognized lecturer and accomplished scholarly worker in the field of improvement of the managerial activities of the leader in an enterprise, managerial competences and their modeling. Besides, she furthers and develops the issues of the leader's profile and image under conditions of a dynamic, changing business environment at crisis situations, explores the leader's predisposition and his/her skills to motivate the personnel's activity, analyses the mechanism of anti-crisis management, key and non-standard operations of the leader, the opportunities for the development of an anti-crisis strategy, etc..

Being a recognized competent researcher, Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., has been appointed a head and a member of scientific-research teams in the development of projects, financed by European Funds and the Ministry of Education and Science, respectively – three international, two national and twelve – university-based teams. Being a recognized lecturer and researcher, she is a preferred member and has taken part in 17 scientific juries for taking

academic positions of an “Associate Professor” and “Professor”, as well as for the defense of Ph.D. theses; she was a reviewer of 27 publications (monographs, studies, articles, textbooks, etc.) in the area of management, competitiveness, marketing and tourism.

An indisputable evidence of the quality of research work of Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., is the scholarly award “DIPLOMA 1<sup>st</sup> degree“, conferred by the International Exhibition of Scientific and Methodological Issues of the State University of Ural, Ekaterinburg, for her “Managerial Decisions”, as well as the nomination of “Functional Specificities in the management of a tourism enterprise” at the same exhibition.

*My acquaintance with the publishing activities and with the research and teaching work of Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., gives me grounds to state that the compulsory quantitative and qualitative requirements were met for taking the academic position of a Professor with the SWU of Blagoevgrad.*

#### **4. Assessment of the Academic and Teaching Work**

Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., for many years has been a lecturer with an accomplished image among students and faculty of “Neofit Rilski” SWU of Blagoevgrad. Her research and teaching work covers the preparation of lecture courses for students pursuing Bachelor’s and Master’s degrees, development of syllabuses, textbooks and study aids, work with Ph.D. students and university students, incl. of organizing and holding student practices and internships.

The applicant’s professional competence and the results from the research activities performed enable her develop syllabuses and prepare lecture courses on topical issues. She developed lecture courses and syllabuses for the courses of Leadership and Leader’s Competences, Anti-Crisis Management of an Enterprise, Managerial Decisions, International Business, and Management in a Global Environment (Information of Teaching Load).

Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., is the author of a one-author’s textbook in Management of Human Resources in Tourism, and of a scientific-practical manual in Managerial Decisions. She is also a co-author of a scientific-practical manual in Management of an Enterprise in Crisis Situations.

The applicant for taking the academic position of a Professor has been actively working with students pursuing Bachelor’s and Master’s degrees – she was a director of studies of 90 graduates from the Master’s degrees, and a reviewer of 80 senior theses, she headed a practice internship of students majoring Business Management.

Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., has teaching appointments also at the “College of Tourism” Private Higher School of Blagoevgrad.

*As a summary, I would like to state that Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., is a recognized respected lecturer with a vast professional experience and competences meeting the requirement of the competition announced for the needs of “Management and Marketing” chair.*

## **5. General Characterization of Submitted Research Works/ Publications**

### **5.1. Major Branches of Scholarly Research**

Research work of Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., is voluminous and variegated and is aimed at the contemporary problems of management of enterprises in the changing business environment, incl. of the competences, specifics of the leader's functions and behavior. The spectrum of its research work is further extended by topical issues of human resources management in tourism, corporate culture in enterprises and competitiveness.

The applicant for taking the position of a "professor" Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D. submits, in terms of contents and quantity, sufficient number of publications (a total of 1155 pages - Information from the enclosed Table 1 and a List of Scientific Publications), which proves her indisputable capacity of a researcher able to identify, explore and analyze topical problems, to adjust and implement scientific rules to the particular managerial practice, as well as to take benefits from practice in order to develop and enrich science.

Research works submitted may be differentiated into the following relatively independent branches:

- Modern trends in management and specifics of managerial functions in a situation of a dynamic business environment in crisis;
- Leader's competences, improvement and impact on the quality of the management of an enterprise;
- Human resources management and formation of a motivation predisposition.

The first two branches are closely interrelated because the evolution of management brings to the changes in the structure and contents of managerial activities. They, on their part, influence the professional competences that are related to the quality of the management of an enterprise.

The third branch covers research in the field of human resources, topical problems and practical solutions for motivation and efficient management of people in an enterprise.

### **5.2. *Scientific and Scientific-Applied Results of Significance***

Achievements of Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., in scholarly research can be studied in three directions corresponding to the main scientific branches.

First, results in the area of studying the modern trends in management and specifics of managerial function – the evolution of a leader's managerial activities is studied, as well as the changes in contents of its function and the non-standard managerial situations that bring to the need for a prompt identification of the trends of change and leader's ability of adequate responses; theoretical views and conceptions of principle for the formation of the competences of a leader of a new type, who is able to influence his/her collaborators' behavior through proper motivating factors; major views are analyzed for the formation of a leader's strategic thinking for the future of the organization under new conditions of business environment and collaborators'

changing values; the social-cognitive approach is studied and conclusions are formulated.

Second – results in the area of research of leader's competences and improvement of management – the nature of leadership is analyzed and of its reflection by the quality of management of an enterprise; a thorough research is presented on the leader's competences and author's assessment of their manifestation during work in an active and fast changing business environment; modern leader's competences are analyzed and systematized into clusters and levels of manifestation; definitions of the essence and elements of managerial competences are analyzed and further developed and their impact on the quality of managerial activities is studied; factors influencing the development of managerial competences are systematized; author's summarized model is presented of the development of the managerial competences of the leader within an enterprise based on the results from theoretical studies and research held of professional competences of leaders in currently operating enterprises; the theoretical formulations of modern leader's charisma and image are further developed and enriched and a summary of components is developed for their assessment and results are presented from the research carried out in groups of leaders and employees in currently operating industrial enterprises with the purpose to establish which components prevail in the presence of the new conditions for functioning of enterprises.

Third – results in the area of Human Resources Management and motivation – human resources management system is analyzed as a part of the system of management of the enterprise; the main factors are studied and summarized that form the new appearance of the activities of human resources in tourism enterprises; theoretical formulations related to motivational predisposition of staff in the conditions of specific and fast changing business environments are further developed and enriched; their role is revealed as a unique resource of efficient management and it is emphasized on the quality of staff because tourism product quality depends on staff, as well as the competitiveness of an enterprise; principal points of view are presented with regard to training and maintenance of the staff's qualifications and opportunities for building and applying a system which shall reflect the specificity of tourism branch in the country.

### ***5.3. Assessment of Monographs as a Separate Object of Reviewing.***

A central place in the publications of Assoc. Prof Milena Filipova, Ph.D., is taken by the monograph „*The Profile of the Leader within an Enterprise*“, which is presented as a qualifying research work for participation in the competition.

The monograph is developed based on author's research, analysis and generalization of the conceptions and methodological approaches of national and foreign authors to the improvement of leadership and increase of the leaders' competences. In support and further development of theoretical formulations, results obtained from author's own inquiries, interviews, observations and focus-groups are used.



The structure of the monograph work is in the spirit of a steady research with well-reasoned logic, consistency and connection between the problems studied.

The research work at preparing and writing the monograph is aimed at the major goal – to study in theory and practice the problem of leadership and the role of the manager of an enterprise, to establish the factors forming his/her image and to propose directions for development of managerial competences. There is a clear and precise formulation of the tasks to be performed in order to achieve the specific goal. The exposition in the three chapters of research work follows the logic of performance of the tasks set.

The results achieved from the research works are, as follows:

- systematization and generalization are provided of scientific views of leadership and the leader's role for the efficient management of an enterprise;
- the results from the studied styles and models of leadership are analyzed, incl. of teamwork; their effect on the efficiency of managerial activities is clarified;
- the connection between the optimization of leader's activities, efficiency of teamwork and motivation in management is studied;
- the essence of modeling managerial competences is clarified;
- a conceptual author's model is developed that describes the structure and components of managerial competences of a leader in an enterprise and offers opportunities for their development and improvement;
- the image of the leader in an enterprise is studied and the levels of goals at its formation are defined;
- criteria are developed for the assessment of the image of the leader within an enterprise and by using proper tools an assessment of the image of particular leaders from practice is prepared.

***The second independent monograph “Competences of the Leader within an enterprise”*** is of applied-methodological character. In it, the author's major objective is to clarify the essence of leadership within an organization and to define the content of managerial competences of the leader within an enterprise by studying their impact for the improvement of the performance of the leader of an enterprise.

The results achieved from the research work are, as follows:

- a thorough review is provided of multiple views of national and foreign authors who at different historical times and different economic situations, from various positions, points of views and interests define and back with arguments their understandings of management and leadership within an enterprise;
- summarizing conclusions are defined for the leader's behavior and adjustment and it is emphasized that every leader aims at self-development and improvement of competences, in order to not only be an administrator vested in power, but to be recognized by the staff and collaborators as a person who influences their behavior through convictions and motivation;
- it is established that the leader's behavior is influenced by his/her self-appraisal and own prognosis of the results achieved from his/her activities within the enterprise;

- it is proven that leadership is a “product” of the relations between the leader and his/her followers;
- a selection is made of managerial competences and it is established that solving tasks for their development depends to a great extent on the situational factors and social-psychological conditions within an enterprise;
- the specifics and contents at the various levels of each competence are studied, and the competences of the leader of an enterprise are systematized in three clusters: development of business, striving for success and general victory.

The applicant for the academic title of a “professor” has taken part as a co-author in other monographs, too (List of publications No. No. 3,4,5,6,7), two of which have been published abroad. In them, the applicant for taking the academic title of a “professor” shows an interest in:

- Making strategic decisions in business (No. 3), coming to the conclusion that they should first report duration in time and degree of significance as the leader should be prepared for an adequate response in the occurrence of unexpected changes in corporate strategy;

- Creative leadership (No. 5), where the creativity and technologies of creative thinking are studied and based on the research carried out on leader’s qualities of a creative leader, a model is proposed and trends for development of leadership competences of a creative leader are presented;

- The national specificities of corporate culture (6), where the theoretical views to culture as a fundamental and philosophic concept, research and comparisons are made of corporate culture in various countries, and a summarizing characterization of corporate culture in Bulgarian enterprises is formed;

- Improvement of the competitive advantage of a company through information services and support (7), where the information security of companies is studied, as the most important prerequisite for expedient decision making, the stages in design of a support system for supporting decision-making and the main problems and difficulties in performing such activities are derived.

The problems developed in these monographs reveal the vast and scientific interests of the author and her predisposition to study various problems of management focused on the efficient behavior of a leader and the competitiveness of an enterprise.

For the purposes of competition, the applicant for taking the academic title of a “professor”, apart from her two author’s monographs and participation as a co-author in four monographs more, submits 32 publications related to the subject of the competition, containing particular contributions, proving the quality of her scholarly research.

### ***6. Assessment of Scientific and Scientific-Applied Contributions***

The scientific and scientific-applied contributions in the publications of Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D, result from thorough research of national and international literature sources and many inquiries performed among actual leaders. I accept the contributions systematized by the applicant and would like to state that the most important among them are, as follows:

- analysis and systematization are performed of modern trends in managerial activities, leader's key and non-standard managerial operations are identified, competences are diagnosed and classified (1, 2, 5,17,19, 20, 5, 26, 28,30,32, 33, 36);

- a model is prepared for the development of competences of the leader within an enterprise, and its main elements are outlined (1, 22, 24, 25, 30, 32, 33);

- leader's competences impact on the improvement of managerial activities is studied; directions for the development of leader's competences are proposed ( 2, 26, 30, 33);

- attitude of employees and managers in Bulgarian enterprises is explored and established with regard to the efficient management, leader's competences, managerial styles and teamwork (1, 3, 10, 11, 28, 29).

***As a general conclusion, I would like to confirm that the contributions listed reflect the scientific results from the research work of Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., and contribute to the enrichment of theory in the field of managerial competences and efficient management of the enterprise, as well as to the improvement of the quality of teaching activities.***

## ***7. Critical Notes and Recommendations***

As a recommendation I would like to mention that in my opinion the continuation and further extension of researches in the area of management in a crisis situation and the trends in the changes of leader's competences would be useful both for the further professional growth of Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., and for the development of scientific research in the said area.

I also have two remarks:

First: contributions are correctly specified but are not structured according to the two standard groups – scientific and scientific-applied, which would be useful in using scientific research for particular purposes by users;

Second: in the list of publications and submitted summaries, publication No. 4 „Population and workforce within particular territorial borders” (a chapter of a monograph), in my opinion, is deviating from the subject of the competition, therefore I have excluded it from my review.

My recommendation and notes mentioned herein do not lessen the merits of researches of Assoc. Prof. Milena Filipova, Ph.D., but I believe they could be useful for her further research work.

## ***8. Conclusion:***

***The only applicant for taking the academic title of a “professor”, Assoc. Prof. Milena Kirilova Filipova, Ph.D., demonstrates excellent capacities for an independent research, teaching and consultant's activity, skills to integrate scientific research in her teaching activities, good awareness of literature for Bulgarian and foreign publications on the problems studied. Therefore, I consider she fully meets the requirements of the LDASRB and the Rules for the Development of Faculty of “Neofit Rilski” SWU, for obtaining the title of a “professor”, and I recommend the Chairperson and the esteemed members***

*of the scientific jury to support the proposal for appointing Assoc. Prof. Milena Kirilova Filipova, Ph.D., to the academic positions of a “Professor” in the higher education field 3.7 „Administration and Management” (Economics and Management (Improvement of leader’s managerial activities)) at the Chair of Management and Marketing of “Neofit Rilski” SWU.*

*Place: Sofia  
Dated: the 09.08.2020*

*Reviewer:  
(Prof. Romyana Neykova, Ph.D.)*